

SCI-CONF.COM.UA

PROGRESSIVE RESEARCH IN THE MODERN WORLD



**PROCEEDINGS OF I INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
OCTOBER 5-7, 2022**

**BOSTON
2022**

82.	<i>Заворотній С. І.</i> ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ПОСТВОЄННОГО СТАНУ	510
83.	<i>Заячук А. М., Рудніцький О. М.</i> ВИКЛИКИ ІНІЦІАТИВИ ТРИМОР'Я	520
84.	<i>Кучерук О. Я., Кучерук Р. І.</i> ОЦІНКА ТА ВИБІР ПОСТАЧАЛЬНИКІВ ДЛЯ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	524
85.	<i>Лазнева І. О., Стріжко І. С.</i> КІБЕРСПОРТ ЯК НОВА НІША НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ ПРАЦІ	528
86.	<i>Оніщук А. В.</i> ТЕНДЕНЦІЇ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	534
87.	<i>Помилуйко Є. О.</i> ІНСТИТУЦІЙНИЙ СТАН ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	537
88.	<i>Рунчева Н. В., Марченко О. А., Бритвенко А. С., Верховод І. С.</i> СТАН УКРАЇНСЬКОГО РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ ЯК ІНДИКАТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ	544
89.	<i>Сейсебаєва Н. Г., Закачуріна А. О.</i> ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	547
90.	<i>Теслюк Ю. В.</i> ПРОБЛЕМИ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ, ЯК ФАКТОРУ ВПЛИВУ НА МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПРОГНОЗИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	550
91.	<i>Фатюха Н. Г., Мануковська В. В.</i> СЬОГОЧАСНИЙ СТАН ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ В КОНТЕКСТІ СТАБІЛІЗАЦІЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	554
92.	<i>Хелемський В. Ю.</i> ЕЛЕМЕНТИ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСУВАННЯ У ПРОЦЕСІ ДЕРЖАВНИХ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	561
93.	<i>Чала В. С.</i> ЕКОЛОГІЧНИЙ ВИМІР МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ТА ПРОЯВИ НЕСУМЛІННОЇ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ	571
94.	<i>Шмарова А. О., Шашко В. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОМПЛЕКСУ МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ	577

**ОЦІНКА ТА ВИБІР ПОСТАЧАЛЬНИКІВ
ДЛЯ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Кучерук Оксана Ярославівна,

к.п.н., доцент

Кучерук Ростислав Ігорович,

магістр економіки

Хмельницький національний університет

м. Хмельницький, Україна

Анотація: Оцінка та вибір постачальників є питанням, яке часто піднімається дослідниками через важливість цієї проблеми. В останні десятиліття вибір постачальників набуває все більшого значення, оскільки підприємство може досягти максимальної продуктивності завдяки правильному вибору надійних постачальників. Вибір постачальника – це стратегічне рішення, яке вимагає від компаній компромісу між кількома критеріями. Таким чином, вибір постачальника належить до класу багатокритеріальних проблем прийняття рішень.

Ключові слова: вибір постачальників, критерії вибору, багатокритеріальні методи прийняття рішень.

Сучасне промислове підприємство – складний об'єкт з різноманітними внутрішніми та зовнішніми зв'язками, який варто розглядати з позиції системного підходу як систему, що складається з певної кількості підсистем. Однією з таких підсистем є сфера постачання промислового підприємства. Планування та здійснення закупівельної діяльності починається з відбору постачальників.

У сучасних умовах жорсткої конкуренції та економічної нестабільності з метою покращення ефективності виробництва, зменшення ризиків при закупівлі, підвищення своєї конкурентоспроможності служба постачання

промислового підприємства змушена постійно аналізувати співпрацю з обраними постачальниками та здійснювати пошук альтернативних постачальників. Проте, переважна більшість підприємств нині немає структурованого підходу до формування стратегії вибору постачальників.

Проблемі вибору постачальників присвячено роботи багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких, зокрема, Ю. Булгакова, А. Гаджинський, W. Biały, B. Galińska, B. Godala, A. Kołosowski, T. Nowakowski, R. Serafin, S. Wagner, H. Taherdoost, A. Brard, J. Suraraksa, J. Su.

Процес вибору постачальника є актуальною темою досліджень, починаючи з 60-х років минулого століття. З часом дана проблема перетворилася з підходу, заснованого на одній критерії, до складних сценаріїв, де особи, які приймають рішення, розглядають набір критеріїв.

Для промислових підприємств вартість та якість сировини визначає основну вартість кінцевого продукту. Це вимагає зваженого прийняття рішень щодо вибору постачальника. Підприємство має вибрати найбільш відповідного постачальника, тому що вибір постачальників значно знижує витрати на сировину та підвищує конкурентоспроможність підприємства, але неправильний вибір постачальника може спричинити фінансові та операційні проблеми [1]. В процесі вибору підприємства повинні шукати компроміс між ціною, якістю та іншими критеріями. Отже, проблема вибору постачальника є проблемою багатокритеріального прийняття рішень [2].

На сьогодні науковцями запропоновано низку методів багатокритеріального прийняття рішень для ефективного вирішення проблеми вибору постачальника, починаючи від простої моделі зваженої суми (WSM) до більш складних, таких як аналітичний ієрархічний процес (АНП), аналіз охоплення даних (DEA), аналітичний мережевий процес (АНР), ELECTRE (Elimination and Choice Expressing the Reality), PROMETHEE (Preference Ranking Organisation Method for Enrichment Evaluation), TOPSIS (The Technique for Order of Preference by Similarity to Ideal Solution) та інші. Кожен метод має

свої особливості застосування, і тому деякі методи можуть бути корисними лише для окремих підприємств. Тому, важливо оцінювати постачальників відповідно до специфікацій підприємства [3]. Для подолання обмежень, притаманних окремим методам, в останні роки дедалі частіше науковці пропонують використовувати комбіновані методи.

Оцінка постачальника, яка дозволяє вибрати відповідного партнера для довгострокової співпраці, відбувається в декілька етапів. На першому етапі здійснюється пошук потенційних постачальників. Наступним кроком є визначення набору критеріїв для оцінки постачальників.

Вибір постачальників є одним із найскладніших, але водночас і найважливіших рішень, які має прийняти відділ постачання на основі чітко встановлених критеріїв. З цієї причини важливо визначити правильні критерії відбору постачальників. Для їх визначення, як правило, доводиться вдаватися до експертної оцінки. На цьому етапі, на нашу думку, варто використовувати метод АНР. Це корисний інструмент для людей, які приймають рішення на основі свого досвіду, знань та інтуїції.

Метод АНР враховує специфіку процесів психологічного оцінювання, які мають переважно реляційний та ієрархічний характер. Численні застосування цього методу для підтримки економічних, технічних і соціальних рішень підтверджують його корисність, особливо в тих застосуваннях, де значна частина критеріїв оцінки є якісною, а досвід оцінювача є основним джерелом оцінки. Згідно даного методу всі критерії порівнюються по-парно з використанням 9-бальної шкали оцінок, відомої як шкала Сааті. Таке порівняння дозволяє інтерпретувати важливість критеріїв у числовому виразі. За потреби критерії, які розглядаються, можуть бути розділені на підкритерії, які, у свою чергу, можуть бути підрозділені, утворюючи таким чином ієрархію. Порівняння критеріїв здійснюють декілька експертів, після чого їх оцінки агрегують. Результатом даного етапу є ваги кожного критерію (рис.1).

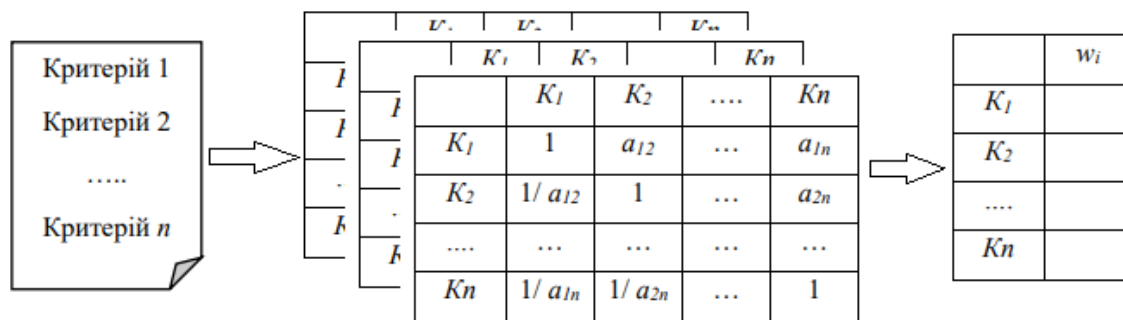


Рис.1. Визначення ваги критеріїв

Після визначення переліку критеріїв та їх важливості на третьому етапі відбувається оцінка постачальників із застосуванням певного методу багатокритеріального прийняття рішень. В результаті одержується підсумкове ранжування суб'єктів оцінювання. Заключним етапом представленої процедури є інтерпретація результатів та їх аналіз.

Отже, вибір оптимального постачальника є одним із питань, що потребують своєчасного вирішення. Процес вибору постачальника може бути трудомістким, забираючи значну кількість часу та ресурсів, проте, якщо він зроблений добре, він може бути дуже корисним для підприємства [3]. Найефективнішими методами для оцінки та вибору постачальників на сьогодні є ті, що ґрунтуються на використанні методів багатокритеріального прийняття рішень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Nayk Manucharyan Multi-criteria decision making for supplier selection: a literature critique / Independent journal of management & production (IJM&P) v. 12, n. 1, January-February 2021. Pp. 329-352.
2. Grzegorz Ladorucki, Waldemar Wolski Ewaluacja dostawców w procesie logistycznym przedsiębiorstwa metodą fTOPSIS / Studies & Proceedings of Polish Association for Knowledge Management Nr 88, 2018. Pp. 52-62.
3. Prince Agarwal A review of multi-criteria decision making techniques for supplier evaluation and selection / Prince Agarwal, Manjari Sahai, Vaibhav Mishra, Monark Bag and Vrijendra Singh // International Journal of Industrial Engineering Computations 2, 2011. Pp. 801–810.